

4
NOVEMBRE · 2021

Jon Arrizabalaga Valbuena

Ferrer Torrella (1420-1491), Pere Pintor (1440-1503)
i Lluís Alcanyís (1440-1506), metges

18
NOVEMBRE · 2021

Carmel Ferragud Domingo

Francisco Franco (segle XVI), metge

16
DESEMBRE · 2021

Emili Soler Pascual

Diego Ramírez de Arellano (segle XVII), pilot

27
GENER · 2022

Pedro Ruiz Castell

José Chaix Isniel (1767-1809), matemàtic i astrònom

24
FEBRER · 2022

Heliodoro Carpintero

Lluís Simarro Lacabra (1851-1921), metge

31
MARÇ · 2022

Jaume Jordà

Juan Morcillo Olalla (1828-1908), veterinari

29
ABRIL · 2022

Josep Lluís Barona Vilar

Francesc Bosch i Morata (1902-1950), metge

26
MAIG · 2022

Antoni López Alemany

Farmacèutics Artigues; Ana Artigues de Soler i Fillol (1899- 1976),
una dona fora del seu temps

30
JUNY · 2022

Rosa Ballester Añón

Emili Balaguer Perigüell (1942-2014), metge

Totes les conferències se celebraran a les 19.30 h.

ORGANITZA:

COL·LABORA

Coordinador del cicle
Vicent Torregrosa Barberà

Assessora científica
Rosa Ballester Añón

DISSENY: XIMO CORTS I VICENT TORMO · IMPRESSIÓ: GRÀFIQUES TORMO XÀTIVA

RESCATANT DE L'OBLI

Joaquim Cortés, president de l'Associació d'Amics de la Costera

L'Associació d'Amics de la Costera - Institut d'Estudis Comarcals té entre els seus objectius la defensa, la promoció i la divulgació del patrimoni cultural de Xàtiva i el seu àmbit d'influència. D'acord amb aquesta finalitat social, els membres de la Junta Directiva vam programar un cicle de conferències que estava previst de celebrar durant el curs 2020-2021. Però la pandèmia de covid-19 entrebancà els nostres propòsits. Ens veiem obligats a posposar l'activitat, però tot arriba si hi ha voluntat de seguir treballant. Finalment, anem a recordar la figura de diferents personalitats xativines que feren aportacions del màxim interès en el camp de la ciència, especialment en la medicina. Pretenem divulgar entre el públic l'obra científica de fills il·lustres de la nostra ciutat. Al llarg d'aquest cicle, coneixerem els itineraris vitals dels científics xativins que evocuem.

Coneixerem també la influència que exercí la seua obra en altres científics, i el context històric en què es va desenvolupar la trajectòria de cada personatge. Tot plegat ens ajudarà a descobrir la seua activitat científica, intensa en alguns casos. El cicle de conferències permetrà reflexionar sobre la importància de les aportacions a la ciència fetes pel grup de xativins i xativines que homenatgem amb aquestes xerrades.

Ja des d'època medieval, la ciutat fou bressol de destacats científics, com ara els metges Ferrer Torrella, Pere Pintor i Lluís Alcanyís. En 2006, ja celebrarem el cinquè centenari del traspàs d'Alcanyís. Morí a la foguera per la irracionalitat d'alguns dels seus contemporanis. Fill de notari, membre d'una família d'origens jueus, havia estudiat medicina a la Universitat de Lleida (o potser a la de Montpeller). Gràcies a la seua capacitat intel·lectual, esdevingué aviat el metge més reeixit a la València del segle XV. La seua reputació professional li proporcionà, entre d'altres, l'accés al càrrec de primer catedràtic de Medicina de la Universitat de València. La vida de Lluís Alcanyís acabà precoçment després d'un judici de la Inquisició, que l'acusà de practicar el judaisme. La desaparició de personatges com Alcanyís només suposà un parèntesi.

A partir del segle XVI sorgeixen més xativins que destaquen en diferents camps de la ciència. Uns són més coneguts que altres. Molts socarrats hauran sentit parlar de Diego Ramírez de Arellano (el cosmògraf que descobrí Terra de Xàtiva, avui anomenada Illa Gran de Terra del Foc), de Lluís Simarro Lacabra, metge, del conseller Francesc Bosch i Morata, metge també, de la farmacèutica Ana Artigues... Tanmateix, altres persones romanen a l'oblit, bé que també foren magnífics científics (Francisco Franco, metge, José Chaix Isniel, matemàtic i astrònom, Juan Morcillo Olalla, veterinari i xativí d'adopció...). Per proximitat temporal, és precís destacar també la figura del professor Emili Balaguer Perigüell, traspasat en 2014.

El doctor Balaguer tenia uns vastos coneixements històrics i humanístics. Llicenciat a València el 1968, amplià estudis a Heidelberg, Zúric i Londres. Fou doctor en medicina, professor a les universitats de Saragossa, València, Alacant i Elx, i deixeble predilecte del professor José María López Piñero —alumne a la seua vegada de Pedro Laín Entralgo, amb qui Emili Balaguer també tingué relació. El professor Balaguer presidí, com el seu mestre, la Societat Espanyola d'Història de la Medicina i ocupà l'escó de López Piñero a la Reial Acadèmia de Medicina. En fi, el doctor Balaguer publicà nombrosos llibres, articles científics, articles de divulgació i col·laboracions a treballs col·lectius sobre història de la medicina, amb atenció especial a qüestions de fisiologia. Fou membre d'Amics de la Costera i un dels xativins il·lustres que homenatgem.

El professor Vicent Torregrosa Barberà, coordinador del cicle, i la professora Rosa Ballester Añón, assessora científica, han aconseguit de reunir un grup de col·laboradors, professors universitaris tots ells —emèrits uns, actius altres—, coneixedors dels diferents personatges memorats. La professora Ballester, doctora en medicina, catedràtica emèrita d'Història de la Ciència a la Universitat Miguel Hernández i vídua d'Emili Balaguer, ens parlarà del seu marit. La solvència dels ponents i el suport de l'Excel·lentíssim Ajuntament són garantia d'èxit de la mampra. No puc estar-me, per tant, d'expressar, en nom propi i de tots els socis i sòcies, l'agraïment als conferenciants per la seua col·laboració desinteressada i al consistori per la seua ajuda. I vull cloure aquestes paraules amb una invitació al públic perquè assistisca a unes conferències que ampliaran el coneixement de la nostra identitat cultural.

Detall d'un manuscrit il·luminat del segle XIV de la traducció dels *Elements* d'Euclides atribuïda a Adelard de Bath, en què apareix una dona científica impartint classe